

Forsknings- og utviklingsstrategi

Sykehusapotekene HF

2013-2018

Innhold

Innledning.....	2
Forankring.....	2
Mål og strategi.....	2
Ambisjon.....	2
Målsetninger	2
Fokusområder	3
Forskningssystem	5
Samarbeidspartnere.....	5
Ressurser	6
Definisjoner	8
Referanser	8

Innledning

Forankring

Sykehusapoteket HFs FoU-strategi bygger på Helse- og omsorgsdepartementets forskningsstrategi 2006-2011² og Forskningsstrategi for Helse Sør-Øst RHF 2008-2012³. Visjonen for Helse Sør-Øst i denne sammenheng er:

Forskning i HSØ skal tilstrebe høyeste kvalitet, baseres på samarbeid og god ressursutnyttelse og komme pasientene til gode.

Forskning er en av helseforetakenes lovpålagte hovedoppgaver, jfr Lov om spesialisthelsetjenester¹.

Sykehusapotekene HFs visjon "vi gjør sykehusenes legemiddelbruk bedre" er førende for Sykehusapotekene HFs forsknings- og utviklingsstrategi.

Sykehusapotekenes forsknings- og utviklingsstrategi er utarbeidet i samarbeid med foretakets forskningsutvalg, høringsuttalelser er innhentet fra sykehusapotekerne og foretakets ledergruppe.

Mål og strategi

Ambisjon

Sykehusapotekene HF skal bygge sterke forskningsmiljø innen utvalgte fokusområder og bidra med ny kunnskap som støtter opp under foretakets visjon og kommer pasientene til gode. Sykehusapotekene HF skal etablere samarbeid med både nasjonale og internasjonale forskningsmiljø.

Målsetninger

Sykehusapotekene HF skal:

- med sin forskning bidra til bedre pasientbehandling og bedre legemiddelbruk.
- øke forsknings og utviklingsarbeidet, og produsere forskning av god kvalitet.
- være en samarbeidspartner for helseforetakene når det gjelder forskning og utvikling.
- utøve forskning basert på åpenhet og redelighet og som følger krav for god forskningsetikk.
- videreutvikle samarbeid med universitetene og høyskolene, og med internasjonale forskningsmiljø.

Fokusområder

For å nå målene våre vil Sykehusapotekene HF i årene fram til 2018 fokusere ressurser innen forskning og utvikling på fire områder:

1. Klinisk farmasi
2. Galenisk farmasi
3. Legemiddelstatistikk (legemiddelepidemiologi)
4. Teknologisk utvikling

For disse områdene skal Sykehusapotekene HF bygge sterke forskningsmiljø i samsvar med ambisjonen. Satsningen på klinisk farmasi, galenisk farmasi og teknologi er en videreføring av prioriteringene som ble gjort i Forsknings- og utviklingsstrategien for 2010 – 12. Prosjekter som faller utenfor fokusområdene vil vurderes løpende med hensyn på om de ut fra et pasientperspektiv vil være viktige og nødvendige.

1. *Klinisk farmasi*

Klinisk farmasi omfatter både forsknings- og utviklingsprosjekter, og både kvantitative og kvalitative forskningsmetoder. Fokusområdet omfatter videreutvikling av arbeidsmetoder og effektstudier av disse. Andre forskningsprosjekter vil kunne være studier knyttet til legemiddelbruk, farmakokinetikk eller effekt og sikkerhet hos utvalgte pasientgrupper som barn, eldre eller kritisk syke.

Mål for fokusområdet

1. **Sykehusapotekene HF skal etablere regionalt senter for forskning innen klinisk farmasi.**
For å kunne drive forskning av god kvalitet er det nødvendig å etablere et forskningsmiljø bestående av personer med forskningskompetanse og med deler av stillingen dedikert til forskning. Forskningscenteret skal knyttets opp til Avdeling for farmasøytiske tjenester ved Sykehusapoteket Oslo.
2. **Økt forskningsaktivitet målt som:**
 - a. antall artikler i nasjonale og internasjonale tidsskrift
 - b. antall doktorgradsprosjekter
 - c. antall masteroppgaver i farmasi
 - d. antall postere på nasjonale og internasjonale kongresser

Sykehusapotekene HF skal tilrettelegge for gjennomføring og publisering av forskningsprosjekter. Større forskningsprosjekter, som kontrollerte studier på innen klinisk farmasi eller doktorgradsprosjekter, skal gjennomføres som samarbeidsprosjekter med helseforetakene, andre regionale sykehusapotekforetak og eventuelt Universitetet i Oslo.

2. Galenisk farmasi

Galenisk farmasi omfatter studier omkring fremstilling av legemidler fra virkestoff og fram til bruksferdig preparat. Fagområdet omfatter kunnskap innen ulike områder som kjemi og teknologi.

Mål for fokusområdet

1. Etablert regionalt senter for forskning innen galenisk farmasi

Sykehusapotekene HF skal, med utgangspunkt i forskerstillingen ved Sykehusapoteket Oslo og annen intern kompetanse, bygge et regionalt kompetansesenter for forskning innen galenisk farmasi. PhD- prosjekter og et økt antall masterstudenter vil bidra til etableringen av et slikt miljø.

2. Økt forskningsaktivitet målt som:

- a. antall artikler i nasjonale og internasjonale tidsskrift
- b. antall doktorgradsprosjekter
- c. antall masteroppgaver i farmasi
- d. antall postere på nasjonale og internasjonale kongresser

Sykehusapotekene HF skal tilrettelegge for gjennomføring og publisering forskningsprosjekter. Større forskningsprosjekter, som doktorgradsprosjekter, skal gjennomføres som samarbeidsprosjekter med helseforetakene og/eller Universitetet i Oslo.

3. Legemiddelstatistikk/epidemiologi

Ved hjelp av Sykehusapotekenes legemiddelstatistikk (SLS) kan utvikling av legemiddelbruk ved sykehusene følges over tid. Bruken før og etter en intervensjon og forskjell i legemiddelbruken mellom sykehus kan studeres. På samme måte kan reseptregisteret ved Folkehelseinstituttet brukes til å studere legemiddelbruk utenom sykehus.

Mål for fokusområdet

• Økt forskningsaktivitet målt som:

- antall artikler i nasjonale og internasjonale tidsskrift
- antall doktorgradsprosjekter
- antall masteroppgaver i farmasi
- antall postere på nasjonale og internasjonale kongresser

Sykehusapotekene HF besitter intern kompetanse på levering av legemiddelepideiologiske data fra sykehus, og leverer allerede i dag slike data til forskningsprosjekter både internt og eksternt. Sykehusapotekene HF har etablert samarbeid med Legemiddelepideiologisk avdeling ved Folkehelseinstituttet. På denne bakgrunn har Sykehusapotekene HF som ambisjon å øke sin forskning innen legemiddelstatistikk og legemiddelepideiologi.

4. Teknologisk utvikling

Prosjekter innen dette fokusområdet vil hovedsakelig være utviklingsprosjekter, ikke forskning. Prosjektene vil være mer behovsdrivet enn kompetansedrevet. Ved innføring av ny teknologi skal Sykehusapotekene HF ha som målsetting at dette skal gi ny kunnskap, og dokumentasjon av effekt skal være en integrert del av enhver slik innføring.

Logistikk er et forskningsfelt som hører naturlig inn under teknologi.

Teknologi som fokusområde innen FoU har et viktig grensesnitt mot IKT som det er nødvendig å avklare med ny IKT-direktør når denne kommer. Nærmere konkretisering av mål for dette området utsettes dermed inntil ny IKT-direktør er på plass.

Forskningssystem

Sykehusapotekene HF har etablert forskningssamarbeid med universitet, andre offentlige etater og med enkeltleger og sykehus/avdelinger. Foretaket skal få på plass formelle avtaler med alle helseforetakene i regionen for forskning og for gjennomføring av masteroppgaver. En ambisjon er å bli bedre integrert i forskningsnettverkene for helseforetakene, i første omgang ved at forskningssjefen blir inkludert i Helse Sør-Østs administrative forskningsledernettsverk.

Sykehusapotekene HF skal i årene fremover forsterke sitt kvalitetssystem for forsknings- og utviklingsprosjekter. Det er nødvendig å sikre at foretaket har gode støttefunksjoner og mekanismer for kvalitetssikring av planlegging, godkjenning og gjennomføring av forskningsprosjekter. Målsetningen er at hele forskningsprosessen skal være beskrevet i Sokrates på linje med Sykehusapotekenes andre hovedoppgaver.

Samarbeidspartnere

Sykehusapotekene HF har som målsetting at foretaket skal være en relevant og attraktiv samarbeidspartner for helseforetakene når det gjelder forskning og utvikling. Innen alle de utvalgte fokusområdene vil forskningstema befinne seg i grensesnittet mellom de ulike yrkesgruppene eller funksjonene i helsevesenet.

Sykehusapotekene HF ønsker å videreutvikle forskningssamarbeidet med universitet og høyskoler. Foretaket har etablert samarbeid med flere forskningsgrupper ved Farmasøytisk institutt, Universitetet i Oslo. Andre aktuelle samarbeidspartnere innen denne sektoren er Høgskolen i Oslo og Akershus, samt andre høyskoler i regionen. Når det gjelder forskning og utvikling innen klinisk farmasi har vi etablert samarbeid med Sykehusapotekene i Midt-Norge. Dette samarbeidet skal videreutvikles. Sykehusapotekene HF har som mål å etablere samarbeid med relevante fagmiljø internasjonalt.

På sikt, når vi har bygd et regionalt kompetansesenter for forskning innen klinisk farmasi, vil Sykehusapotekene HF søke kontakt med helseøkonomiske miljø lokalisert ved UiO og Universitetssykehuset i Akershus. Helseøkonomiske analyser av klinisk farmasi -intervensjoner åpner for interessante muligheter for Sykehusapotekene HF.

For eventuelle innovasjonsprosjekter vil Inven2, InnoMed og Oslo Medtech være aktuelle som samarbeidspartnere.

Aktuelle samarbeidspartnere for Sykehusapotekene HF kan derfor være:

- Helseforetak i Helse Sør-Øst
- Andre sykehusapotekforetak
- Universitet og høyskoler, spesielt Farmasøytisk institutt, UiO
- Avdeling for Legemiddelepidemiologi ved Folkehelseinstituttet (Reseptregisteret)
- Alderspsykiatrisk fag- og forskningsnettverk i Telemark og Vestfold; TeVe
- Kunnskapssenteret
- Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet, øvrige legemiddelmyndigheter
- Forskningsmiljø innen sykehusfarmasi i Sverige og Danmark
- Kontakter i europeiske miljø for sykehusfarmasi (EAHP og ESCP)

Ressurser

I forbindelse med utarbeidelsen av forsknings- og utviklingsstrategien for 2010-2012 ble det foretatt en kartlegging av forskerkompetansen i foretaket⁶. Kartleggingen viste at det i Sykehusapotekene HF var syv ansatte med doktorgrad. Sykehusapotekene HF planlegger å gjennomføre en ny kompetansekartlegging i løpet av 2013.

Våren 2012 avla foretakets seks første kandidater i den erfaringsbaserte masteren i klinisk farmasi eksamen. De neste årene vil et tilsvarende antall kandidater uteksamineres. Sykehusapotekene HF har per høsten 2012 to øremerkede stillinger til forskning og utvikling. Den ene er en forskerstilling knyttet til tilvirkningsavdelingen ved Sykehusapoteket Oslo, den andre er forsknings- og utviklingssjefen.

Økonomiske ressurser til forskning og utviklingsprosjekter i Sykehusapotekene HF kan komme fra både interne og eksterne kilder. Sykehusapotekene HF er pålagt gjennom oppdragsdokumentet å øke midlene til forskning fra 2011 til 2012, og planlegger å øke denne innsatsen ytterligere i perioden som kommer.

Helse Sør-Øst RHF hadde som et av målene i sin forskningsstrategi for 2008-2011 å øke ressursbruken til forskning og innovasjon fra minst 1 % av driftsbudsjettet til 5 % av helseregionens driftsbudsjett i løpet av en 10 årsperiode³. Sykehusapotekene skal bidra til at Helse Sør-Øst når dette målet.

For å nå målet om å bygge en regional forskningsgruppe i klinisk farmasi må det settes av ressurser til stillinger som delvis er dedikert til forskning. Midler fra eksterne kilder tildeles etter konkurranse med andre søkere. I tillegg til kvaliteten av prosjektet det søkes om midler til, er kompetansen i forskningsgruppen og samarbeid med andre forskningsgrupper viktige kriterier for tildeling. Ved å avsette midler til oppbygging av kompetente forskningsgrupper innen fokusområdene slik beskrevet ovenfor vil Sykehusapotekene HF bli mer konkurransedyktige ved søknader om eksterne midler.

Det er tre modeller for finansiering av prosjekter:

- Ekstern finansiering
- Delvis intern og delvis ekstern finansiering
- Intern finansiering

Ved intern finansiering vil midlene tildeles via Fagavdelingens budsjett.

Sykehusapotek som involveres i forskningsprosjekter vil oppleve at dette trekker på apotekets driftsressurser. Det må tas høyde for dette i apotekenes budsjett.

Finansieringskilder for forskning i Sykehusapotekene HF:

- **Øremerket tilskudd fra Helse- og omsorgsdepartementet**
Tilskuddet består av en lik basisdel til hver region på 30 prosent og en resultatbasert del på 70 prosent. Den resultatbaserte delen fordeles til de regionale helseforetakene ut fra en fordelingsnøkkel basert på et glidende gjennomsnitt av aggregerte forskningsresultater på regionalt nivå for de tre siste årene. Samarbeidsorganet for Helse Sør-Øst RHF og Universitetet i Oslo skal vedta fordelingen av det øremerkede tilskuddet til forskning. Forskningsmidlene utlyses i en felles prosess med forskningsmidler fra Helse Sør-Øst RHF. For 2013 er de utlyste midlene på totalt 100 millioner kroner.
- **Strategiske midler fra Helse Sør-Øst**
De strategiske midlene fordeles av styret i Helse Sør-Øst RHF etter innstilling fra det regionale forskningsutvalget. Midlene tildeles i hovedsak til infrastruktur i form av kjernefasiliteter, teknologiplattformer, biobanker, metodestøtte og lignende, samt enheter for utprøvende behandling. Midlene kan utlyses og søknadene vil vurderes av eksterne vurderingskomiteer. Tildelingen er som beskrevet ovenfor koordinert med tildelingen av det øremerkede tilskuddet til forskning, og totalt 100 millioner kroner ble utlyst for 2013.
- **Sykehusapotekenes egne forskningsmidler**
Sykehusapotekene HF er gjennom oppdragsdokumentet for 2012 forpliktet til å bidra til det regionale helseforetakets vedtatte mål om å bruke 5 % av totalkostnadene til forskning ved å øke ressursbruken til forskning i forhold til i 2011.
- **Andre midler**
Andre kilder for forskningsfinansiering er Norges Forskningsråd, Extrastiftelsen, Helsedirektoratet, enkelte frivillige eller interesseorganisasjoner, EU, Helsedialog, Kompetansenettverk for legemidler til barn, Norsk Farmaceutisk Selskap og Apotekfarmasifondet.

Definisjoner

Forskning er definert av OECD som "virksomhet av original karakter som utføres med vitenskapelig metodikk for å skaffe til veie ny kunnskap" (Definisjon gjengitt i St.meld. nr 39 (1998-99) Forskning ved et tidsskille⁴ og i HODs forskningsstrategi 2006-11²).

Det sentrale målet for forskning er å frambringe ny kunnskap. Forskningen benytter vitenskapelig metodikk, som gjør at forskningen kan etterprøves av andre. Forskningen valideres ved at den kvalitetssikres og formidles gjennom eksterne fagfellovderte publikasjoner.

Utvikling defineres som "annen systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring som er rettet mot å utvikle nye eller forbedrede produkter, prosesser, systemer og tjenester" (St.meld. nr 20 (2004-5) Vilje til forskning⁵ og HODs forskningsstrategi²). Utvikling kan være forskningsdrevet eller behovsdrevet.

Referanser

1. Lov om spesialisthelsetjenester
2. Helse- og omsorgsdepartementets forskningsstrategi 2006-2011
3. Forskningsstrategien for Helse Sør-Øst RHF 2008-2012
4. St.meld. nr 39 (1998-99) Forskning ved et tidsskille
5. St.meld. nr 20 (2004-5) Vilje til forskning
6. Forsknings- og utviklingsstrategi for Sykehusapotekene HF 2010-2012